

Aprildagene i 1940

DEBATT

Av Erik Braadland, Halden
Som daværende sekretær i Utenriksdepartementet fikk jeg et visst innblikk i det som gikk forut for 9. april 1940 og i det som foregikk den dagen og under krigen i Norge fram til 7. juni. Derfor vil jeg gjerne komme med det følgende debatt-innlegg, foranlediget av Ragnar S. Grudes innlegg 26. ds.

På grunn av spesielle gjøremål etter det avbrutte stortingsmøte på Hamar 9. april, kom jeg for sent til å overvære det etterfølgende stortingsmøte på Elverum. Jeg kan imidlertid bekrefte at en vanlig fullmakt i skriftlig form ikke ble gitt regjeringen av Stortinget på Elverum. Men den taleføre og klarttenkende stortingspresident C. J. Hambro ga fra talerstolen og uimotsagt av deltagerne på stortingsmøtet regjeringen fullmakt til å utøve de funksjoner som etter Grunnloven tilhører Stortinget inntil forholdene igjen måtte bli slike at Stortinget kunne samles i frihet og trygghet. Jeg er enig med Ragnar S. Grude i at det er galt å kalle dette muntlige, uimotsagte utsagn for en fullmakt i vanlig statsrettslig form. På den annen side bør man være klar over at stortingsmøtet på Elverum ble holdt under helt ekstraordinære forhold, og at vanlig stenografisk referat og møteprotokoll, meg bekjent, ikke foreligger.

Hva forholdet mellom stortingspresident og utenrikskomitéformann C. J. Hambro og uten-

riksminister og professor Halvdan Koht angår, mener jeg å kunne si at de tross helt ulike politiske syn, hadde stor respekt for hverandre. Senere, i utlendighet, ble forholdet dem imellom ikke så respektfullt som det hadde vært, har jeg forstått.

Norge er et konstitusjonelt monarki. Selv om kong Haakon hadde helt bestemte meninger, holdt han seg strengt til Konstitusjonen og fulgte – enig eller uenig – sin regjerings råd. Dette kom så tydelig til syne under det lite kjente, ekstraordinære regjeringsmøte i Nybergsund to dager senere, den 11. april. Så det er helt rimelig at kong Haakon overlot til sin utenriksminister Koht å si plent nei til kapitulasjon til den tyske minister dr. Brüuer. Selv kan kong Haakon ha nøyd seg med å si nei til å utnevne en regjering Quisling. Det var kongens klare konstitusjonelle rett.

Den eneste omtale av det forannevnte ekstraordinære regjeringsmøte hos lensmannen i Innbygda (Nybergsund) 11. april har, så vidt jeg har sett, Trygve Lie i sin bok «Leve eller dø». Kort fortalt var konklusjonen på møtet: Vestover.

Konstitusjonelle nyanser under Kongens møte på Elverum med den tyske minister Brüuer om formiddagen den 10. april kan se ut som meningsløst flisespikkeri. De kan lett gi grunn til mistolkninger. I det foreliggende tilfelle hadde nyansene ingen betydning. Det rådet full enighet mellom konge og hans utenriksminister.